

Recenze

LIŠKA, P.: *Udělal si sami*. Praha: [Mladá fronta](#), 2008, 240 stran, ISBN: 978-80-204-1874-6, EAN: 9788020418746.

V červenci loňského roku vyšla v nakladatelství Mladá fronta pozoruhodná publikace s lákavým názvem „Udělal si sami“. Kniha je věnována dosud komplexně nezpracovanému fenoménu domácí, zakázané a zpravidla trestné výroby střelných zbraní v minulosti i v současnosti. Autorem knihy je významný kriminalista, přední odborník na kriminalistickou balistiku ing. Přemysl Liška, CSc.

Autora knihy snad není třeba blíže uvádět, je dobře znám široké komunitě kriminalistů, forenzních vědců a právníků, více než dvacet let pracoval jako kriminalistický expert v oboru zbraní a balistiky v Kriminalistickém ústavu v Praze a dodnes je soudním znalcem v oboru kriminalistika. Balistika je mu celoživotním koníčkem a láskou. Konstrukcí zbraní podomácku vyrobených se Ing. Liška v minulosti zabýval i ve vědecké práci a řadu podkladů pro napsání zmíněné knihy sbíral a dokumentoval v průběhu své znalecké činnosti.

Mnoho čtenářů zná ing. Přemysla Lišku, CSc., jako autora vědeckých pojednání především z oboru kriminalistická balistika. Od 90. let se věnuje literárně-vědecké práci a píše odborně naučné knihy věnované kriminalistice a zejména balistice. Tuto skutečnost velmi oceňuji, v osobě autora se výborně skloubí špičková odbornost a literární nadání. To není každému dáno, je to dar, který autor velmi dobře kultivuje. Pokud si dobře vzpomínám, tak je to jediný kriminalista–vědec, který v České republice publikuje ve sféře literárně odborných publikací.

Název knihy – „Udělal si sami“ – by mohl vzbuzovat představu, že v knize budou přesné návody, nákresy a popisy k amatérské výrobě nebo úpravě zbraní. Není tomu tak. V knize jsou poutavě popsány příběhy, které jsou nějakým způsobem spojeny s výrobou podomácku vyrobených zbraní, autor uvádí i souvislosti společenské a kulturní. Většinou se jedná o sebevražedné akce. Dělení obsahu do kapitol vychází z technických hledisek, z jednotlivých konstrukčních principů.

Podomácku vyráběné nebo upravované střelné zbraně jsou přinejmenším od poloviny 19. století stále aktuálním fenoménem. Mohou to být dětské pokusy, experimenty vynálezců, nástroje zamýšlené k spáchání zločinu nebo sebevraždy. Jindy se jedná o zbraně lovců a pytláků, v některých částech světa slouží k výzbroji různých guerill. Kniha předního českého odborného publicisty se zabývá všemi

těmito aspekty za pomoci bohatého původního obrazového doprovodu.

Autor uvádí, že individuální nelegální výroba zbraní „kvete“ tam, kde je ztížena nebo vyloučena možnost legálního přístupu obyvatel ke zbraním standardním. To se ostatně celá desetiletí potvrzovalo i u nás. Přesto s podomácku upravenými či vyrobenými zbraněmi se můžeme setkat i v dnešní době, kdy v podstatě není problém legálně nebo i nelegálně sehnat kvalitní tovární výrobky. Domácká výroba zbraní má ze společenského a zčásti i technického hlediska dvě hlavní formy. Jednu autor označuje jako lidovou tvořivost, druhá spočívá v systematickém obstarávání zbraní pro potřeby kriminálního podsvětí. Jakmile se po roce 1990 českým občanům umožnil přístup ke standardním zbraním, byť samozřejmě regulovaný a registrovaný, intenzita zmíněné lidové tvořivosti poklesla, ale na dlouhé řadě příkladů se můžeme přesvědčit, že tento jev zcela nevymizel. Dříve u nás téměř neznámá, nelegální, ale ve skutečnosti řemeslná výroba zbraní na kšeft a s určením pro zločince se naopak v 90. letech minulého století rozvinula do nebezpečně velkých rozměrů a dosud se ji podařilo potlačit jen zčásti.

Kniha je sestavena z 18 tématických celků. Jsou psány velmi poutavě ve formě příběhů, kriminálních kauz, převážně z českého prostředí. V závěru knihy nechybí malý exkurz do zahraničí. Jen pro představu čtenářů vybírám názvy některých kapitol – „Střílející opasek a hrdinové odboje“, „Trnitá cesta k dokonalosti“, „Umělci a skuteční vynálezci“, „Střílející tužky“, „Pytlácké úpravy“, „Nadupané vzduchovky“, „Primitivní zbraně ve světě“ a jiné. Jednotlivé kapitoly představují krátké, zajímavé a velmi často i kuriózní příběhy, které vycházejí z policejních faktických záznamů, text je doplněn komentářem autora s jeho odbornými názory, poznámkami – například co je „podomácku vyrobená a upravená zbraň“, co znamená pojem „nedovolené ozbrojování“, příklady experimentálně zjištěných počátečních rychlostí střel, jaký je ranivý účinek střel, co vyjadřuje kinetická energie střely.

Ze všech uvedených kapitol vyzdvihnu jednu, která mě velice zaujala, a to kapitola „Umělci a skuteční vynálezci“. Zde je popsána technicky nejzajímavější podskupina zbraní, které jsou vyrobeny individuálně, podomácku a přitom dosahují vzhledové i technické dokonalosti průmyslově vyrobených zbraní. Zachycuje až neuvěřitelné příběhy řemeslné zručnosti „zlatých českých ručiček“. Například zubní lékař z Podkrkonoší si vyrobil pomocí zubařské vrtačky velmi dobrý revolver. Když neměl v ordinaci pacienty, vyráběl kousek po kousku funkční a kvalitně zpracovanou zbraň. Nebo příběh pana Jiřího ze Svitav (vyučení strojní zámečnický), který sestrojil

střílející model tanku Leopard 2 s dálkovým kabelovým ovládáním. S tankem se dalo jezdit, otáčet věží a střílet z hlavně malorážkovými náboji. Pan Jiří byl nadšenec do zbraní a bavilo ho modelařit, v podstatě vyrobil dálkově ovládanou pohyblivou malorážkovou zbraň.

V knize je popsáno mnoho tragických, smutných (někdy i poněkud černohumorných) příběhů, zejména ty, které jsou spojeny se sebevraždou. Čtenář si uvědomí, jak velkou míru duševní a řemeslné námahy člověk vynaloží, pracuje třeba rok i déle na tom, aby pak s konečným produktem ukončil svůj život. Je velmi překvapující a těžko pochopitelné, proč sebevrazi konstruují po dlouhou dobu střelbyschopné zbraně, aby si vpálili střelu do hlavy, tento jev se však vyskytuje se železnou pravidelností.

Kniha je ilustrována poměrně bohatou obrazovou dokumentací, velké množství zbraní je v barvě. Autor čerpal ze sbírek Muzea Policie ČR, Kriminalistického ústavu Praha, OKTE policejních správ krajů a dalších.

Kniha „Udělal si sami“ se čte jedním dechem. Jsem toho názoru, že ji se zájmem přečte snad každý. Běžný čtenář bude sledovat primárně „detektivní nit“, odborník najde mnoho zajímavých informací o principech a účinku zbraní, případech použití. Knihu vřele doporučuji všem zájemcům o balistiku a zbraně, může být také velmi dobrá doplňková studijní pomůcka pro studenty Policejní akademie ČR, studenty právnických fakult, také vhodná kniha pro policisty, soudce, státní zástupce, advokáty a čtenáře vědeckého časopisu Kriminalistika.

(prof. PhDr. Jiří STRAUS, DrSc., prorektor pro vědu a výzkum Policejní akademie České republiky v Praze)